

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce **J. B.**, zastoupeného JUDr. Čeňkem Svatošem, advokátem se sídlem T. G. Masaryka 637, 407 77 Šluknov, proti žalovanému **Krajskému úřadu Libereckého kraje**, se sídlem U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 4. 2006, č. j. OD 273/06-4/67.1/6040-St, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 7. 2006, č. j. 42 Ca 8/2006 - 21,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím Městského úřadu Nový Bor ze dne 9. 2. 2006 byl žalobce uznán vinným z přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu podle § 22 odst. 1 písm. c) zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve spojení s § 54 odst. 2 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Přestupku se dopustil tím, že dne 20. 6. 2005 jako obsluha popelářského vozu ohrozil sebe i řidiče pana M., když počal zpoza popelářského vozu přecházet vozovku, aby umístil popelnici na druhou stranu vozovky. Popelnici tlačil před sebou, přijíždějící vozidlo do popelnice narazilo a on i s popelnicí byl vymrštěn a spadl na vozovku. Při nehodě byl zraněn a vozidlo pana M. bylo poškozeno. Za tento přestupek byla žalobci uložena pokuta ve výši 500 Kč a povinnost uhradit náklady řízení o přestupku ve výši 1000 Kč.

Odvolání proti tomuto rozhodnutí zamítl žalovaný dne 10. 4. 2006 a rozhodnutí vydané v I. stupni potvrdil.

Žalobu podanou proti tomuto rozhodnutí zamítl Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 24. 7. 2006. Přisvědčil žalovanému v tom, že žalobce byl chodcem navzdory tomu, že na vozovce plnil své pracovní povinnosti a obsluhoval vozidlo s právem přednosti v jízdě. Žalobce manipuloval s pojízdnou popelnicí, jejíž šířka podle všeho nepřesahovala 600 mm; taková popelnice není nemotorovým vozidlem, nýbrž ručním vozíkem či jeho obdobou [srov. § 2 písm. j) zákona o silničním provozu], a jelikož žalobce nebyl řidičem nemotorového vozidla, nezbývá jiná možnost, než že byl chodcem, na nějž se vztahovala povinnost podle § 54 odst. 2 zákona o silničním provozu. Soud neuvěřil žalobci v tom, že s popelnicí nepopojel do vozovky, protože tak by k nehodě vůbec nemohlo dojít. Případný znalecký posudek by na věci nic nezměnil: skutkový stav byl doložen zjištěními policie a výpověďmi svědků a vše ostatní závisí na právním posouzení, k němuž není znalec oprávněn.

Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce kasační stížnost. Ze zjištění soudu plyne, že žalobce počal přecházet vozovku zpoza popelářského vozu za účelem vrácení popelnice; z toho je zřejmé, že bezprostředně před nehodou se nacházel zhruba uprostřed vozovky. Závěr soudu o tom, že žalobce byl chodcem, je proto nesprávný, protože povinnost uložená v § 54 odst. 2 zákona o silničním provozu se týká chodce při přecházení před vstupem na vozovku. Z popisu skutku však nepochybně vyplývá, že žalobce na vozovku vstoupil a zdržoval se na ní dříve, než na místo střetu přijelo vozidlo pana M. Jakmile chodec podle § 54 odst. 3 zákona o silničním provozu vstoupí na přechod pro chodce nebo na vozovku, nesmí se tam bezdůvodně zastavovat nebo zdržovat. Není sporné, že žalobce v daném místě na vozovce prováděl činnost spočívající ve vysypání domovního odpadu do popelářského vozu. Na vozovce se tedy před nehodou zdržoval důvodně a oprávněně. Soud zřejmě přehlédl, že v místě střetu, kde vozidlo s právem přednosti v jízdě přerušilo jízdu a zastavilo se zapnutým motorem a výstražnými světly, byla konána pracovní činnost odpovídající nakládání nákladu na komunikaci ve smyslu § 52 odst. 7 zákona o silničním provozu a řidiči ostatních vozidel byli povinni podle § 42 odst. 2 citovaného zákona tuto činnost umožnit.

Kromě toho je nesprávný i názor soudu, podle nějž je popelnice ručním vozíkem – ačkoli má totiž kolečka, podstatné je její účelové určení. Manipulace s popelnicí má několik fází; poslední z nich je odstranění popelnice z vozovky, na níž stojí popelářský vůz. Právě v této fázi do popelnice narazil se svým vozidlem pan M., a porušil tak svou povinnost přizpůsobit svou jízdu celkové situaci v provozu na pozemní komunikaci [§ 4 písm. c) zákona o silničním provozu – pozn.: žalobce má nejspíš na mysli písm. a) tohoto ustanovení]. Jen díky tomu, že žalobce dodržel předpisy o bezpečnosti práce, byl náraz vozidla pana M. veden proti popelnicí, nikoli proti tělu žalobce, jemuž vymrštěná popelnice přesto způsobila zlomeninu lebky.

Konečně byl žalobce ve správním řízení zkrácen na svých procesních právech, protože nebyl připuštěn jím navržený znalecký posudek, který mohl odborně posoudit vzniklou dopravní situaci bezprostředně před nehodou. Neprovedení tohoto důkazu mohlo mít vliv na právní posouzení rozhodných skutečností a na objektivitu právních závěrů o příčině dopravní nehody.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti upozornil na to, že chodcem je každá fyzická osoba, která se samostatně pohybuje na pozemní komunikaci včetně jejích součástí, a podpořil soud v jeho argumentaci o popelnicí coby ručním vozíku. Není pochyb

o tom, že žalobce se na vozovce zdržoval důvodně; tím se však nevyvrací to, že porušil povinnost uloženou mu v § 54 odst. 2 zákona o silničním provozu, tj. před vstupem na vozovku se nepřesvědčil, zda může vozovku přejít, aniž by ohrozil sebe i ostatní účastníky silničního provozu, a zároveň přecházel vozovku takovým způsobem, že s ohledem na vzdálenost a rychlost jízdy příjezdějícího vozidla donutil řidiče k náhlé změně směru nebo rychlosti jízdy. Žalovaný má za to, že povinnosti chodce podle citovaného ustanovení trvají po celou dobu, po kterou se chodec nachází na vozovce.

Kasační stížnost není důvodná.

V první řadě je třeba uvést, že Nejvyšší správní soud v souladu s krajským soudem považuje závěry žalovaného za správné a má za to, že bylo na místě žalobcovu žalobu zamítnout. Žalobce v kasační stížnosti – stejně jako již v žalobě – zdůrazňuje, že žalobce se na vozovce nacházel již před střetem a vykonával zde pracovní činnost, a vyvozuje z toho jeho do jisté míry privilegované postavení; tomu však nelze přisvědčit. Žalobce jednak namítá, že při manipulaci s popelnicí, při níž došlo k nehodě, se nacházel uprostřed vozovky; nevztahovala se tak na něj povinnost přesvědčit se, zda může vozovku přejít, aniž by ohrozil sebe i ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích (§ 54 odst. 2 zákona o silničním provozu), protože ta stíhá jen chodce, kteří teprve hodlají do vozovky vstoupit. Tento názor však neobstojí. Nejtýpistiěji se toto pravidlo pochopitelně bude vztahovat na případy žalobcem popsané (odtud i zákonná formulace „před vstupem na vozovku“); „přecházením vozovky“ však není pouze přecházení vozovky v celé její šíři – tj. od krajnice ke krajnici – nýbrž pohyb chodce napříč libovolným úsekem vozovky. Jakýkoli takový pohyb by totiž při nedostatečné opatrnosti mohl ohrozit samotného chodce i ostatní účastníky silničního provozu. Žalobcem zastávaný výklad by z povinnosti dbát náležité opatrnosti při přecházení vozovky vylučoval například i řidiče osobního vozu, který po zaparkování vozidla při pravé krajnici přechází na druhou stranu vozovky (jelikož po vystoupení z vozidla se již ve vozovce nacházel); to je ovšem absurdní.

Ani to, že se žalobce na vozovce zdržoval důvodně, protože tam vykonával pracovní činnost, jej nemůže zprostit povinnosti podle § 54 odst. 2 zákona o silničním provozu. Správní orgán nezpochybňoval to, že žalobce měl – jako obsluha popelářského vozu – právo se na vozovce zdržovat a provádět tam potřebné pracovní úkony včetně manipulace s popelnicemi; i přitom však byl povinen dbát náležité opatrnosti při přecházení vozovky, neboť i při výkonu své pracovní činnosti zůstával chodcem. Žalobce se dovolává § 42 odst. 2 zákona o silničním provozu, podle něž musí řidiči ostatních vozidel umožnit vozidlu vybavenému zvláštním výstražným světlem oranžové barvy jízdu nebo pracovní činnost a podle okolností snížit rychlost jízdy, popřípadě i zastavit vozidlo. Proti tomu nelze nic namítnout; z dodržování některých pravidel silničního provozu je však v souladu s § 42 odst. 1 zákona o silničním provozu výslovně vyňat jen řidič vozidla vybaveného zvláštním výstražným světlem oranžové barvy (jímž je i popelářský vůz), nikoli obsluha takového vozidla. Ve vztahu k této obsluze jakožto k chodci (tedy k „běžnému“ účastníku silničního provozu) dbá právní úprava na vyvážené postavení jednotlivých účastníků silničního provozu. Ostatní účastníci silničního provozu jsou tedy jistě povinni chovat se k chodci ohleduplně a ukázněně a přizpůsobit své chování mj. situaci v provozu na pozemních komunikacích; stejnou povinnost má však tento chodec vůči všem ostatním, ať už se na vozovce vyskytuje z důvodů soukromých či pracovních.

Pokud žalobce cituje ustanovení § 52 odst. 7 zákona o silničním provozu týkající se nakládání a skládání nákladu na pozemní komunikaci, nemá to pro projednávání

věc žádný význam. Je zřejmé, že žalobce jako obsluha popelářského vozu takovou činnost prováděl; o tom však nebylo sporu, a k dopravní nehodě ostatně nedošlo při této činnosti, nýbrž až při úkonu s ní souvisejícím (vracení popelnice na místo mimo pozemní komunikaci). Krom toho osoby vykonávající takovou činnost nejsou nadány oproti ostatním účastníkům silničního provozu zvýhodněným postavením: naopak ony samy musejí jednat tak, aby nebyla ohrožena bezpečnost provozu na pozemních komunikacích.

Žalobce poukazuje na to, že svou povinnost účastníka silničního provozu neporušil on sám, nýbrž pan M., který nepřizpůsobil svou jízdu celkové situaci v provozu na pozemní komunikaci; tomu však nelze přisvědčit i s ohledem na výpovědi účastníků a svědků nehody ve správním řízení. S výjimkou údaje o žalobcově odění v době nehody, v němž se výpovědi jednotlivých osob rozcházejí, vytvářejí výpovědi logický a soudržný obraz celé události. Vyplývá z nich, že řidič M. uviděl žalobce vycházejícího s popelnicí zpoza popelářského vozu v okamžiku, kdy již prakticky míjel popelářský vůz. Ačkoli tedy při spatření popelářského vozu zpomalil, jeho možnosti přizpůsobit svou jízdu náhle se zjevíšimu žalobci již byly značně omezené. Kdyby žalobce před sebou netlačil popelnici, k nehodě by zřejmě nedošlo: žalobce podle vlastní výpovědi totiž včas uskočil za popelářský vůz, zatímco řidič M. podle svého tvrzení strhl volant doprava a poté jel po samém okraji vozovky. Tou nejpodstatnější okolností působící při vzniku nehody tedy nebylo chování řidiče M., nýbrž přítomnost popelnice ve vozovce. Popelnici na tomto místě nechal stát žalobce, když uskakoval za popelářský vůz; odpovědnost za nehodu je tedy třeba přičíst jemu, a to bez ohledu na to, že při nehodě byl sám zraněn. K žalobcovu opakovanému tvrzení o tom, že tlačení popelnice před sebou dodržel předpisy o bezpečnosti práce, je třeba uvést, že kopie těchto předpisů založené do správního spisu neobsahují nic bližšího o manipulaci s popelnicí na vozovce.

Jakkoli to nemá vliv na rozhodnutí krajského soudu o věci samé, a tedy ani na výsledek řízení o kasační stížnosti, musí Nejvyšší správní soud přisvědčit žalobci v tom, že popelnice skutečně není ručním vozíkem; obecně lze říci, že snaha krajského soudu zařadit popelnici mezi předměty vypočtené v § 2 písm. j) zákona o silničním provozu není na místě a mívá se účelem. Krajský soud při argumentaci k tomuto závěru vycházel právě z citovaného ustanovení, podle něž je chodcem i „osoba, která tlačí nebo táhne sánky, dětský kočárek, vozík pro invalidy nebo ruční vozík o celkové šířce nepřevyšující 600 mm, pohybuje se na lyžích nebo kolečkových bruslích anebo pomocí ručního nebo motorového vozíku pro invalidy, vede jízdní kolo, motocykl o objemu válců do 50 cm³, psa a podobně“. Krajský soud připodobnil popelnici k ručnímu vozíku o celkové šířce nepřevyšující 600 mm, protože dospěl k závěru, že žádná pojízdná popelnice nepřesahuje tyto rozměry, a dovodil tak, že žalobce nebyl řidičem nemotorového vozidla, nýbrž chodcem. Tento myšlenkový postup je však zbytečný. Ustanovení § 2 písm. j) zákona o silničním provozu ve své první části demonstrativně vypočítává předměty, které sice slouží k dopravě či přepravě osob či materiálu, avšak přesto nejsou považovány za vozidla, a osoby, které je obsluhují, tak nejsou řidiči nemotorových vozidel. To, že žalobce nebyl řidičem nemotorového vozidla, však lze dovodit i pouhou logickou úvahou, bez ohledu na uvedený výčet. Jakékoli vozidlo slouží, jak již uvedeno, k dopravě či přepravě; tento účel popelnice neplní, a nic na tom nemůže změnit ani fakt, že se jedná o popelnici vybavenou kolečky, a tedy pojíždí. I kdyby pojízdná popelnice přesahovala šířku 600 mm, nečinilo by to z ní nemotorové vozidlo. Závěr, že obsluha pojízdné popelnice není řidičem nemotorového vozidla, tak neplyne z rozměrů popelnice, nýbrž z povahy tohoto předmětu a účelu, jemuž obvykle slouží.

Zdejší soud nesouhlasí ani se způsobem, jakým krajský soud získal podklady pro své úvahy o povaze popelnice. Jak je zřejmé ze soudního spisu, soud provedl bez přítomnosti stran pochůzku po okolí a osobně změřil několik typů běžných popelnic. Při jednání dne 17. 7. 2006 informoval strany o úředním záznamu, který z této pochůzky vzešel, a upozornil strany na to, že záleží na nich, zda budou výsledky tohoto měření akceptovat. Dne 24. 7. 2006 proběhlo další jednání; ačkoli z protokolu o něm není zřejmý postoj stran k výsledkům měření, soud v rozsudku bez dalšího používá údaje takto zjištěné. Správní soud může provést i důkazy, které neprovedl správní orgán (§ 52 odst. 1 s. ř. s.); dokazování však soud provádí při jednání (§ 122 odst. 1 o. s. ř., § 64 s. ř. s.). Soudní spis v této věci vyvolává pochybnosti o tom, zda se tak opravdu stalo, a pasáž na str. 4 rozsudku, v níž se soud zabývá rozměry popelnic, tak postrádá řádný procesní podklad. Na zákonnost rozsudku napadeného kasační stížností to ovšem nemá vliv: závěr krajského soudu o tom, že žalobce byl důvodně shledán vinným z dopravního přestupku, obstojí i bez těchto úvah.

Konečně žalobce správnímu orgánu vytýká, že nepřipustil znalecký posudek, který by jedině mohl objektivně zhodnotit dopravní situaci před nehodou. I zde nezbývá než se přiklonit k dosud rozhodujícím orgánům. Na místě dopravní nehody nezůstaly žádné stopy, ze kterých by znalec mohl vycházet a na nichž by mohl založit své odborné hodnocení; ustanovení znalce by proto bylo zbytečné. Hodnotit záznam policie a výpovědi svědků a účastníků, které byly v této věci jediným zdrojem informací o nehodě, pak nepřisluší znalci, nýbrž správnímu orgánu, případně soudu.

Žalobce se svými námitkami tedy neuspěl; jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou. O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. října 2007

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu